

Toespraak van Prof. Albert MARTENS, Voorzitter van de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten, bij de installatie van de Vlaamse Hoge Raad voor Migranten op 24 november 1982.

Mevrouw de Minister,
Dames en Heren,
Beste Vrienden,

In zijn boek "De wetenschap der samenleving" beweert de Nijmeegse professor in de empirische sociologie, J.M.G. Thurlings, dat iedere moderne maatschappij met drie belangrijke problemen te kampen heeft.

Het eerste probleem is de orde. Geen enkele maatschappij kan zonder institutionele orde leven. De sociale orde heeft echter twee gezichten. Zij beschermt de vrijheid van de staatsburger, maar kan terzelfdertijd die ook bedreigen. De mensen wensen nu én orde én vrijheid.

Een tweede punt betreft de verdeling van de schaarse goederen en diensten. De mensen willen niet enkel orde en vrijheid. Zij moeten ook beslissen over de gelijkheid of ongelijkheid die onder hen zal heersen. Vooral over dit punt lopen de meningen en de wensen ver uit elkaar.

Een derde belangrijke vraag - die iedere samenleving moet oplossen om verder te bestaan - behandelt de culturele identiteit of differentiatie.

"Menselijk samenleven", schrijft Thurlings, "betekent in meerdere of mindere mate, dat mensen met elkaar een sociale eenheid vormen in de zin van een groepering met een wij-bewustzijn.

Die eenheid heeft een eigen cultureel gedefinieerde identiteit, die vervolgens ook de identiteit wordt van haar leden ...". Nu kunnen wij in de twintigste eeuw, en voornamelijk na de tweede wereldoorlog, alvast in België meerdere "wij-bewustzijns" waarnemen.

We worden hier dus geconfronteerd met de verhouding tussen "de anderen en wij". Hebben andere groeperingen met andere identiteiten eveneens bestaansrecht? Zo ja, hoever gaat dat recht? Of omgekeerd, hebben wij niet minstens evenveel recht op bestaan als de anderen?

Gezien de heterogeniteit van de bevolkingsgroepen, rijzen nu de volgende vragen: "Moet onze samenleving uit één groepering met één identiteit bestaan of mogen meerdere groeperingen met diverse identiteiten naast elkaar leven?" "Wat moet de bovenhand krijgen: het cultureel imperialisme of het cultureel pluralisme?"

Prof. Thurlings merkt ook op dat deze drie kwesties, nl. de orde en de vrijheid, de sociale distributie (of gelijkheid/ongelijkheid) en de sociale samenstelling (of identiteit) steeds voor verschillende interpretaties vatbaar zijn en dat deze verschillende interpretaties kunnen leiden tot conflicten. M.a.w. mensen en instituties moeten in iedere samenleving n.a.v. deze problemen confrontaties aangaan en compromissen afsluiten. Maatschappelijke orde, gelijkheid en identiteit zijn nu en voor de toekomst geen evidenties, niet vanzelfsprekend vastgelegd. Men zou wel eens de indruk kunnen hebben, dat dit in het verleden wél zo was of kon zijn. Wij weten nochtans nu, dat deze zaken nooit meer tot de wereld van de gevestigde zekerheden zullen behoren. We zullen moeten praten en onderhandelen ... om vechten te voorkomen.

We verheugen ons over het feit dat aan de sociale samenstelling van onze samenleving door de Vlaamse Executieve zoveel aandacht wordt geschonken. Door het oprichten van een Vlaamse Hoge Raad voor Migranten erkent de Vlaamse Executieve het belang van dit vraagstuk en wenst zij dat de verschillende "identiteitsdraggers", groeperingen en instituties ten aanzien van dit probleem hun meningen en zienswijzen bekend maken.

Het historisch moment waarop dit alles gebeurt is bovendien ook belangrijk. De installatie van deze Hoge Raad heeft inderdaad plaats, tijdens het jaar waarin Vlaanderen voor het eerst de ruime politieke bevoegdheid veroverd heeft, om op autonome wijze te beslissen, hoe zij de Vlaamse samenleving wil organiseren.

Door deze Raad op te richten, toont de Vlaamse uitvoerende macht duidelijk, dat, in haar ogen, migranten en buitenlanders een permanent en blijvend bestanddeel van de plaatselijke bevolking zijn. De wijze waarop de Vlamingen met dat deel van de bevolking - dat zelf uit verschillende cultuurgemeenschappen is samengesteld - willen samenleven, moet dan ook besproken en georganiseerd worden. Het verheugt ons ook, dat door het bekomen van een ruimere culturele autonomie onze gevoeligheid voor andermans autonomie noch afgezwakt noch afgestompt is. Wij, die jarenlang gevochten hebben, om voor niemand te moeten knielen, wij wensen ook niet dat anderen voor ons zouden knielen.

Wellicht komt deze houding wat koel of hard over. Ik durf nochtans beweren dat ze een goed vertrekpunt is voor wederzijdse verstandhouding en uitwisseling van onze respectievelijke culturele rijkdommen en gaven.

Wij weten ook, dat heden ten dage deze, soms idyllische visie, populariteit verliest onder invloed van de economische crisis en oude ideologieën. Wij realiseren ons, dat de migrantencultuur vaak de cultuur is van gastarbeiders, m.a.w. van een bepaald proletariaat dat én veel moet inleveren én daarbij nog als schuldige van de inlevering bestempeld wordt.

Wij hopen nochtans dat door de installatie van deze Raad, de Vlaamse Executieve, Herman Deleeck's Matteüeffect zal dwarsbomen. De geschiedenis zal uitmaken of wij hierin zullen slagen en of wij in staat zijn aan sociaal-wetenschappelijke wetmatigheden enigszins te ontsnappen.

x

x x

Vervolgens zou ik nog, als Voorzitter, een belangrijk feit met betrekking tot de samenstelling van de Raad willen beklemtonen.

Op voorstel van de begeleidings- en onthaaldiensten van de migrantenverenigingen, van de representatieve vakorganisaties en van de welzijnsinstellingen heeft de Vlaamse Executieve bij de benoeming gezorgd dat tenminste één derde van de leden zelf migrant is. De samenstelling is dus vrij heterogeen en mag ik het zeggen, op het eerste gezicht weinig "verzuild". Pioniers van het eerste uur, bvb. Italianen of Belgen, die met Italiaanse en Poolse migranten in de vijftiger jaren gewerkt hebben, ontmoeten hier Marokkaanse en Turkse leden, die jaren later aangekomen zijn en vaak in een andere economische, sociale context moeten werken. Deze, door de Vlaamse Executieve gewilde heterogeniteit - die de verscheidenheid van de migrantenpopulatie poogt weer te geven - komt zeker over als een belangrijke vernieuwing van een traditioneel "paktachtige" verzuilingssysteem waarop al vaak een hoge raad gestrand is.

Ik weet ook niet of wij in staat zullen zijn de oude demonen van de feodale tradities en opstellingen te bezweren. Ik kan echter nu reeds voorzien, dat voor sommige materies en bij het geven van bepaalde adviezen, de leden met loyaliteitsconflicten zullen te kampen hebben. De wijze waarop deze raad samengesteld is, geeft nochtans geen onmiddellijke aanleiding tot inherente loyaliteitscrisissen die vroeg of laat moeten uitbarsten. Daar de heterogeniteit geen onmiddellijke aanleiding tot onverzoenbare standpunten geeft, zal de werking en de produktie van deze hoge raad in hoge mate van de schranderheid, de fair play en het engagement van de leden afhangen. De bal ligt dus in ons kamp. Wij zullen dan ook verantwoordelijkheid moeten afleggen.

x

x

x

Een moeilijke bedwingbare, Machiavellistische
neiging fluistert mij nochtans in, dat hier ook de waarheid
ongeveer in het midden ligt ...

Mevrouw de Minister, in naam van deze Hoge Raad
kan ik U alvast verzekeren dat wij door een constructieve en
wezenlijke bijdrage in de verdere uitbouw van het migrantenbe-
leid, uw verwachtingen wensen in te lossen.

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP
ADMINISTRATIE GEZIN EN MAATSCHAPPELIJK WELZIJN

JAARVERSLAG OVER DE

WERKZAAMHEDEN

VAN DE

VLAAMSE HOGE RAAD VOOR MIGRANTEN

*opgericht bij besluit van de Vlaamse Executieve
van 3 maart 1982*

*RECHTIGE INSTALLATIE VAN DE
EERSTE VLAAMSE HOGE RAAD VOOR
MIGRANTEN WOE 24 NOV. 1982
LINT. PERSCENTRUM (IPC) KAREL DE
GROTELAAN 1, 1040 BRUSSEL*

Nijverheidsstraat, 37,
1040 BRUSSEL.
Tel. 02/230.85.55

JAAR 1983
